

PRESENTACIÓ DE L'ASSIGNATURA

Titulació		Licentiat in Historia, Archaeologia et Artibus Christianis (120 ECTS) (Equivalent al títol universitari de Màster [BOE 22/04/2015])				
Assignatura		MCEAP02 HAGIOGRAFIA ANTIGA I MEDIEVAL				
Curs	2022-2023	Itinerari/Especialitat	Arqueologia i Arts	Àrea	Específic	
Cicle	Segon		Període lectiu	2 Sem	ECTS	2,5 ECTS
Professor/a	Lenke Kovács			Llengua	Català	

Descripció de l'assignatura

En aquesta assignatura partim d'un enfocament històric i literari per analitzar el concepte de la santedat i la seva repercussió en les lletres catalanes. Estudiem l'origen dels relats hagiogràfics i explorem el seu sentit, les seves característiques i les seves modalitats a partir de la lectura d'una selecció de textos i documents pertanyents a l'àmbit cultural català.

El gran interès per la vida dels sants en territoris de llengua catalana queda palès, entre d'altres, en el fet que les *Vides dels sants rosselloneses* és la primera traducció coneguda en una llengua romànica de la famosa *Llegenda Àuria*, feta tan sols unes dues dècades després de l'original llatí de Iacopo da Varazze.

Una altra mostra de la popularitat del gènere hagiogràfic en la cultura catalana la trobem en el context festiu i teatral. Ens fixem, d'una banda, en el corpus de peces dramàtiques protagonitzades per sants que ens han pervingut, i de l'altra, en les pervivències documentals i escèniques d'una manera tradicional de representació, mantinguda en l'àmbit popular.

Temari abreujat

1. Els orígens dels textos hagiogràfics
  - 1.1. La devoció als sants en l'antiguitat tardana
  - 1.2. La difusió del culte en l'edat mitjana
2. L'hagiografia com a gènere literari
  - 2.1. Les modalitats dels relats hagiogràfics
  - 2.2. L'anàlisi dels textos hagiogràfics
3. Textos i contextos
  - 3.1. La traducció catalana de la *Llegenda Àuria*
  - 3.2. El teatre hagiogràfic d'arrel medieval
    - 3.2.1. La consuetud de Santa Àgata
    - 3.2.2. La consuetud de Sant Eudald
    - 3.2.3. La consuetud valenciana de Sant Cristòfol
    - 3.2.4. Les consuetuds mallorquines de tema hagiogràfic
  - 3.3. Els sants en els seguicis de les festes patronals i en la processó del Corpus Christi
  - 3.4. Exemples d'escenificacions actuals d'obres hagiogràfiques
    - 3.4.1. La Passió de sant Fructuós (amfiteatre de Tarragona)
    - 3.4.2. Retaule de sant Ermengol (claustre de la catedral de La Seu d'Urgell)
    - 3.4.3. Representació de la consuetud de sant Jordi (catedral de Girona)
    - 3.4.4. Representació de la consuetud de sant Francesc (Palma, Lluçmajor, Inca)

Bibliografia bàsica

- ABOU-EL-HAJ, Barbara Fay, *The Medieval Cult of Saints: Formations and Transformation*, Cambridge: Cambridge University Press, 1994.
- AIGRAIN, René, *L'Hagiographie, ses sources, ses méthodes, son histoire*, París: Bloud et Gay, 1953.
- ARIMANY I JUVENTEY, Joan, *Diccionari de sants històrics catalans*, Sant Vicenç de Castellet: Farell Editors, 2011.
- , *Sants tradicionals catalans*, Sant Vicenç de Castellet: Farell Editors, 2013.
- BAÑOS VALLEJO, Fernando Juan, *La hagiografía como género literario en la Edad Media. Tipología de doce Vidas individuales castellanas*, Oviedo: Universidad de Oviedo, 1989.
- BARNES, Timothy D., *Early Christian hagiography and Roman history*, Tubinga: Mohr Siebeck, 2010.
- BROWN, Peter, *The Cult of the Saints. Its Rise and Function in Latin Christianity*, Londres: SCM Press Limited, 1981.
- CINGOLANI, Stefano M., *Sant Jordi. Una llegenda mil·lenària*, Barcelona: Editorial Base, 2014.
- DIVERSOS AUTORS, *Actes del martiri de sant Fructuós, bisbe de Tarragona, i els seus diaques sant Auguri i sant Eulogi*, col·lecció Tau, núm. 14, Tarragona: Arquebisbat de Tarragona, 2008.
- DUBOIS, Jaques / LEMAÎTRE, Jean-Loup, *Sources et méthodes de l'hagiographie médiévale*, París: Éditions du Cerf, 1993
- ESPAÑOL, Francesca / FITÉ, Francesc (eds.), *Hagiografía peninsular en els segles medievals*, Lleida: Universitat de Lleida, 2008.
- GARCÍA SEMPERE, Marinela / LLORCA TONDA, M. Àngels (eds.), *Vides medievals de sants: difusió, tradició i llegenda*, Alacant: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, col. "Symposia Philologica", 2012.
- GRÉGOIRE, Réginald, *Manuale di agiologia. Introduzione alla letteratura agiografica*, Fabriano: Monastero San Silvestro Abate, 1987.
- KOVÁCS, Lenke (ed.), *Consueta de sant Francesc*, versió en català actual de Gabriel de la S.T. Sampol, Barcelona: Editorial Mediterrània, 2019.
- MANEIKIS KNIAZZEH, Charlotte S. / NEUGAARD, Edward J. / COROMINES, Joan (ed.), [Iacopo da Varazze], *Vides de sants rosselloneses*, vol. 3, Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1977.
- MOYA, Bienve, *Una mà de sants*, Barcelona: La Magrana, 2011.
- OTTO, Rudolf, *Das Heilige: Über das Irrationale in der Idee des Göttlichen und sein Verhältnis zum Rationalen*, Munic: Beck, [1979], 2014. [Versió castellana: Otto, Rudolf, *Lo santo: lo racional y lo irracional en la idea de Dios*, Madrid: Alianza, 2001 (Sant Andreu de la Barca: Novoprint).]
- PUIG TÀRRECH, Armand, "El testimoni dels màrtirs cristians", in Armand Puig i Tàrrach, Antoni Pérez de Mendiguren Cros, Josep Maria Gavalvà i Ribot (ed.), *El culte de Tecla, santa d'orient. Congrés de Tarragona, octubre 2011*, Barcelona: Ateneu Universitari Sant Pacià, Facultat Antoni Gaudí d'Història, Arqueologia i Arts Cristianes, Facultat de Teologia de Catalunya, 2015, 289-312.
- ROMEU I FIGUERAS, Josep (ed.), *Teatre hagiogràfic*, 3 vols., Barcelona: Barcino, 1957.

Enllaços

Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes, Hagiografia catalana,

http://www.cervantesvirtual.com/portales/hagiografia_catalana_cat/presentacio/